

ÜRO Hariduse, Teaduse ja Kultuuri Organisatsioon

PREAMBUL

ÜRO Hariduse, Teaduse ja Kultuuri Organisatsiooni (UNESCO) peakonverents, kogunenud oma 40. istungjärgul 12.–27. novembrini 2019. aastal Pariisis,

tuletades meelde UNESCO põhikirja preambulit, milles kinnitatakse, „et kultuuri ning õiglust, vabadust ja rahu loova hariduse ulatuslik levitamine on inimväärikuse jaoks vältimatu ja see on kõigi rahvaste püha kohus, mida tuleb täita vastastikuse abistamise ja üksteise arvestamise vaimus“;

teadvustades UNESCO olulist rolli info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) valdkonnas ning organisatsiooni peakonverentsi poolt selles vallas vastu võetud asjakohaste otsuste rakendamises; samuti tuletades meelde UNESCO põhikirja I artiklit, mille järgi on UNESCO eesmärk muu hulgas „anda soovitusi töötada välja rahvusvahelisi lepinguid, mis edendavad mõtete vaba levitamist nii sõnade kui ka piltide abil“;

kinnitades inimõiguste ülddeklaratsioonis sätestatud põhimõtteid, mille järgi on kõigil inimestel õigused, kohustused ja põhivabadused, nende hulgas õigus otsida, saada ja levitada informatsiooni ja ideid igasuguste abinõudega ja riigipiirist sõltumata (artikkel 19), aga ka õigus haridusele (artikkel 26) ning õigus vabalt osa võtta ühiskonna kultuurielust, nautida kunsti ja saada osa teaduse edusammudega kaasnevatest hüvedest ning õigus teaduslikest töödest, kunsti- ja kirjandusteostest, mille autoriks ta on, tulenevate mittevaraliste ja varaliste huvide kaitsele (artikkel 27);

kinnitades samuti ÜRO 2007. aasta põlisrahvaste õiguste deklaratsiooni, mis tunnustab põlisrahvaste õigusi sõnastada riiklikke õigusnorme ja rakendada riiklikku poliitikat;

lähtudes 2006. aasta puuetega inimeste õiguste konventsioonist (artikkel 24), mis tunnustab puuetega inimeste õigust haridusele, ning põhimõtetest, mis on ära toodud 1960. aasta haridusalase diskrimineerimise vastases konventsioonis;

viidates 2003. aastal UNESCO peakonverentsi 32. istungjärgul vastu võetud soovitusele seoses mitmekeelsuse edendamise ja üldise juurdepääsuga informatsioonile küberruumis;

viidates samuti nii UNESCO 1997. aasta soovitusele kõrgharidusega õppepersonaliga seoses, kui ka ILO/UNESCO 1966. aasta õpetajate staatust käsitlevale soovitusele, milles rõhutatakse, et osana õpetajate akadeemilisest ja ametialasest vabadusest „peaks neil olema põhiroll õppematerjalide valimisel ja kohandamisel, õpikute valimisel ja õppemeetodite rakendamisel“; taaskinnitades seda, kui oluline on 2030. aastani kehtiv ÜRO kestliku arengu tegevuskava, milles rõhutatakse, et „info- ja sidetehnoloogia levikul ning ülemaailmsel võrgustumisel on suur potentsiaal kiirendada inimkonna arengut, vähendada digitaalset lõhet ja arendada teadmispõhist ühiskonda“; tunnustades UNESCO juhtrolli hariduse valdkonnas ja kestliku arengu 4. eesmärgi (SDG 4) saavutamises, mis eeldab, et rahvusvaheline üldsus tagab kõigile kaasava ja õiglase kvaliteetse hariduse ning elukestva õppe võimalused;

viidates lisaks hariduse tegevusraamistikule (2030. aastani), milles on loetletud strateegiad kestliku arengu 4. eesmärgi saavutamiseks ja milles rõhutatakse, et kättesaadavuse suurendamisega peavad kaasnema meetmed, mis parandavad hariduse ja õppimisvõimaluste kvaliteeti ja asjakohasust, iseäranis, et „haridusasutused ja -programmid peaksid olema piisavalt ja õiglaselt varustatud ohutute, keskkonnasäästlike ja kergesti juurdepääsetavate rajatistega; piisava arvu pädevate õpetajate ja haridustöötajate, kes kasutavad õppijakeskseid, aktiivseid ja koostööpõhiseid pedagoogilisi meetodeid; ning raamatute, muude õppematerjalide, avatud õppematerjalide ja tehniliste lahendustega, mis soodustavad õppimist ning on mittediskrimineerivad, õppijatele sobivad, kontekstispetsiifilised, kulutõhusad ja kättesaadavad kõigile õppijatele – lastele, noortele ja täiskasvanutele“; tunnustades 2003. aasta infoühiskonnaalase tippkohtumise põhimõtete deklaratsiooni, millega on seatud eesmärgiks „kujundada inimestekeskne, kaasav ja arengule orienteeritud infoühiskond, kus kõik saavad luua, kasutada ja jagada teavet ja teadmisi ning neile juurde pääseda“;

teadvustades samuti, et info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, sh tehisintellekt jms, loob võimalused ideede vabaks liikumiseks sõna, heli ja pildi vahendusel, kuid samas tekitab probleeme kõigi osaluse tagamine infoühiskondades;

teadvustades lisaks, et juurdepääs info- ja kommunikatsioonitehnoloogiale, sh tehisintellekt jms, ja sellest kasu saamine eeldab kvaliteetset alusharidust, meediapädevust ja teabekirjaoskust; teadvustades, et avatud õppematerjalid (*Open Educational Resources – OERid*) saavad kaasavate teadmispõhiste ühiskondade loomisel aidata tagada kvaliteetset haridust, mis on õiglane, kaasav, avatud ja osaluspõhine, ning suurendada õpetajate akadeemilist vabadust ja ametialast iseseisvust, laiendades õppe- ja õppimaterjalide ulatust;

võttes arvesse majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelist pakti (artikkel 13.1), 2007. aasta Cape Towni avatud õppematerjalide deklaratsiooni, 2009. aasta Dakari deklaratsiooni avatud õppematerjalide kohta, 2012. aasta Pariisi avatud õppematerjalide deklaratsiooni, ÜRO aastatuhande deklaratsiooni ja 2000. aasta Dakari hariduse tegevusraamistikku, mis kõik tunnustavad „igaühe õigust haridusele“;

tuginedes 2017. aasta Ljubljana OERide tegevuskavale, et süvalaiendada OERisid, aitamaks kõigil liikmesriikidel luua kaasavaid teadmispõhiseid ühiskondi ja saavutada ÜRO kestliku arengu tegevuskava (aastani 2030) eesmärgid, nimelt eesmärgid 4 (kvaliteetne haridus), 5 (sooline võrdõiguslikkus), 9 (tööstus, innovatsioon ja taristu), 10 (ebavõrdsuse vähendamine nii riikide sees kui ka nende vahel), 16 (rahu, õiglus ja tugevad institutsioonid) ja 17 (partnerlus eesmärkide saavutamiseks);

- 1) *võtab* 25. novembril 2019 vastu käesoleva soovitusena avatud õppematerjalide (OERid) kohta;
- 2) *soovib* liikmesriikidel selle soovitusena sätete kohaldamiseks võtta vajalikke seadusandlikke või muid meetmeid kooskõlas iga riigi põhiseadusliku tava ja juhtimisstruktuuriga, et kehtestada oma jurisdiktsioonis selles soovitusena sätestatud põhimõtted;
- 3) *soovib lisaks* teha liikmesriikidel see soovitusena teatavaks õppe-, haridus- ja teadustegevuse eest vastutavatele ametiasutustele ja organitele ning pidada nõu teiste õppe ja haridusega seotud sidusrühmadega;
- 4) *soovib täiendavalt* liikmesriikidel anda peakonverentsile määratud tähtaegadel ja viisil aru meetmete kohta, mida on võetud selle soovitusena rakendamiseks.

I. MÕISTE JA KOHALDAMISALA

1. Avatud õppematerjalid (OERid) on mis tahes vormis või kandjal õppe-, õpi- ja teadusmaterjalid, mis on üldsusele kättesaadavad või mis on kaitstud autoriõigusega, kuid on avaldatud avatud litsentside all, millega on teistele tagatud tasuta juurdepääs ning õigus neid taaskasutada ja -mugandada, kohandada ja edasi jagada.
2. Avatud litsents tähendab litsentsi, mis kaitseb autoriõiguse valdaja intellektuaalse omandi õigusi ning annab üldsusele loa ja õiguse õppematerjalidele juurde pääseda ning neid taaskasutada ja -mugandada, kohandada ja edasi jagada.
3. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia loob suurepärase võimalused OERidele tõhusa, võrdse ja kaasava juurdepääsu tagamiseks ning nende kasutamiseks, kohandamiseks ja edasijagamiseks. IKT abil on võimalik teha OERid juurdepääsetavaks igal ajal ja igas kohas ning kõigile, sh puuetega inimestele ja neile, kes kuuluvad tõrjutud või ebasoodsas olukorras olevatesse rühmadesse. IKT aitab rahuldada üksikõppijate vajadusi, edendada tõhusalt soolist võrdõiguslikkust ning ergutada uuenduslike pedagoogika-, didaktika- ja metoodikavõtete rakendamist.
4. Selle soovitusena hõlmatud formaalsete, mitteformaalsete ja informaalsete sektorite (olenevalt olukorrast) sidusrühmad on õpetajad, haridustöötajad, õppijad, ametiasutused, lapsevanemad, haridusasutused ja haridusteenuse osutajad, haridusala tugitöötajad, õpetajate koolitajad, hariduspoliitika kujundajad, kultuuriasutused (nt raamatukogud, arhiivid ja muuseumid) ja nende kasutajad, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia taristu pakkujad, teadlased, teadusasutused, kodanikuühiskonna organisatsioonid (sh eriala- ja õpilasühendused), kirjastajad, avalik ja erasektor, valitsustevahelised organisatsioonid, autoriõiguste valdajad ja autorid, meedia- ja ringhäälingukontsernid ning rahastavad asutused.

II. EESMÄRGID

5. Kestliku arengu 4. eesmärgi saavutamise üks põhieeldusi on valitsuste ja teiste haridusvaldkonna peamiste sidusrühmade pidev investeerimis- ja haridustegevus vajaduse korral kvaliteetsete haridus- ja teadusmaterjalide ning õppekavade loomise, haldamise, korrapärase uuendamise, tõhusa kasutamise ning neile võrdse ja kaasava juurdepääsu tagamise valdkonnas.
6. Nagu on väljendatud 2007. aasta Cape Towni avatud õppematerjalide deklaratsioonis ja 2012. aasta Pariisi avatud õppematerjalide deklaratsioonis, aitab avatud litsentside kohaldamine õppematerjalidele suuresti muuta kulutõhusamaks selliste materjalide loomist, neile juurdepääsu tagamist, nende taaskasutamist ja -mugandamist, kohandamist ja edasijagamist, haldamist ja kvaliteeditagamist, mille hulka kuulub näiteks nende tõlkimine, kohandamine eri kultuuri- ja õppekeskkondadega, sootundlike materjalide koostamine ning alternatiivses ja ligipääsetavas vormis materjalide koostamine hariduslike erivajadustega inimestele.
7. Samuti aitab OERide kaalutletud kasutamine koos sobivate pedagoogikameetodite, läbimõeldud õpieesmärkide ja mitmekesiste õpitegevustega pakkuda suuremat valikut uuenduslike pedagoogilisi võimalusi nii haridustöötajate kui ka õppijate kaasamiseks, et neist saaksid mitmekesiste ja kaasavate teadmispõhiste ühiskondade liikmetena aktiivsemad osalised haridusprotsessides ja sisuloojad.

8. Lisaks annab piirkondlik ja üleilmne koostöö ja toetus OERide loomise, taaskasutamise ja -mugandamise, kohandamise, edasijagamise ja hindamise ning neile juurdepääsu tagamise valdkonnas valitsustele ja haridusandjatele võimalused hinnata avatud juurdepääsuga sisu kvaliteeti ning optimeerida oma investeeringuid õppe- ja teadussisu loomisesse, aga IKT taristut ja selle haldamist viisidel, mis aitab neil tegeleda riiklikus hariduspoliitikas määratletud prioriteetidega kulutõhusamal ja kestlikumal moel.

9. Järgnevalt on toodud selle soovitus eesmärgid ja tegevusvaldkonnad, lähtudes eeltoodud võimalikust kasust:

(i) suutlikkuse suurendamine: kasvatada kõigi haridusvaldkonna peamiste sidusrühmade suutlikkust OERisid luua, taaskasutada ja -mugandada, kohandada ja edasi jagada ning neile juurde pääseda, aga ka kasutada ja kohaldada avatud litsentse viisil, mis on kooskõlas riiklike õigusaktidega autoriõiguse valdkonnas ja rahvusvaheliste kohustustega;

(ii) toetava poliitika väljatöötamine: innustada valitsusi ning haridusameteid ja -asutusi võtma vastu regulatiivseid raamistikke, et toetada avaliku sektori rahastatud õppe- ja teadusmaterjalide avatud litsentsimist, ning töötama välja strateegiaid, mis võimaldavad OERide kasutamist ja kohandamist, eesmärgiga edendada kõigi jaoks kvaliteetset ja kaasavat haridust ning elukestvat õpet, tuginedes seejuures asjakohastele teadusuuringutele selles valdkonnas;

(iii) tõhus, kaasav ja võrdne juurdepääs kvaliteetsetele OERidele: toetada selliste strateegiate ja programmide rakendamist, sh asjakohaste tehnoloogiliste lahendustega, mis tagavad, et mis tahes kandjal OERisid jagatakse avatud vormingute ja standardite alusel, et maksimeerida võrdset juurdepääsu, ühisloomet, haldust ja otsitavust, sh puuetega inimeste ja nende jaoks, kes kuuluvad haavatavatesse rühmadesse;

(iv) OERide kestlikkusmudelite loomise edendamine: toetada ja ergutada OERide kestlikkusmudelite loomist riiklikul, piirkondlikul ja institutsioonide tasandil ning uute kestlike haridus- ja õppevormide kavandamist ja katsetamist;

(v) rahvusvahelise koostöö edendamine ja soodustamine: toetada sidusrühmade rahvusvahelist koostööd, et minimeerida OERide arendamisse tehtud investeeringute tarbetut dubleerimist ning töötada mitmes keeles ja vormis välja õppematerjale, mis on kultuuriliselt mitmekesised, kohalikul tasandil asjakohased, sootundlikud ja kättesaadavad.

III. TEGEVUSVALDKONNAD

10. Sellel soovitusel on viis eesmärki: (i) suurendada sidusrühmade suutlikkust OERisid luua, taaskasutada, kohandada ja edasi jagada ning neile juurde pääseda; (ii) töötada välja toetav poliitika; (iii) edendada kaasava ja võrdse juurdepääsuga kvaliteetseid OERisid; (iv) edendada OERide kestlikkusmudelite loomist ning (v) soodustada rahvusvahelist koostööd.

(i) Suurendada sidusrühmade suutlikkust OERisid luua, taaskasutada, kohandada ja edasi jagada ning neile juurde pääseda

11. Liikmesriikidel soovitatakse strateegiliselt kavandada ja toetada OERidega seotud suutlikkuse ja teadlikkuse suurendamist ning OERide kasutamist, loomist ja jagamist institutsioonilisel ja riiklikul tasandil, võttes eesmärgiks kõik haridusvaldkonnad ja -tasandid. Liikmesriike kutsutakse üles tegutsema alljärgnevalt:

(a) suurendama asjakohaste sidusrühmade kogukondades teadlikkust sellest, kuidas OERid saavad tagada parema juurdepääsu õppe- ja teadusmaterjalidele, parandada õpitulemusi, maksimeerida avaliku sektori rahastuse mõju ning anda haridustöötajatele ja õppijatele võimalused saada teadmiste kaasloojateks;

(b) suurendama süstemaatiliselt ja pidevalt suutlikkust (töö käigus ja enne seda) OERide loomiseks, kättesaadavaks tegemiseks, taaskasutamiseks, kohandamiseks ja edasijagamiseks ning neile juurde pääsemiseks koolitusprogrammide toel kõigil haridustasanditel, sh esialgsete koolitusprogrammidega pakutav abi haridustöötajatele. See peaks hõlmama nii riigiasutuste ja poliitikakujundajate kui ka kvaliteediarenduse ja -tagamise asjatundjate suutlikkuse suurendamist, et aidata neil OERisid mõista ning toetada nende lõimimist õppimisse, õpetamisse, teadustöösse ja igapäevaellu;

(c) suurendama teadlikkust eranditest ja piirangutest, mis puudutavad autoriõigusega kaitstud materjalide kasutamist haridus- ja teaduseesmärgil. Seda peaks tegema, et soodustada väga mitmekesiste materjalide liitmist OERidega, mõistes, et nii hariduseesmärkide saavutamise kui ka OERide arendamine eeldab autoriõigusega kaitstud olemasolevate materjalide kaasamist;

(d) kasutama ära avatud litsentsiga töövahendeid, metaandmete koostoimel põhinevaid platvorme ja standardeid (sh riiklikke ja rahvusvahelisi), tagamaks, et OERisid on lihtne leida, taaskasutada, kohandada ja edasi jagada ning neile juurde pääseda ohutul, turvalisel ja privaatsust kaitsval moel. See võib hõlmata vabu ja avatud

lähtekoodiga loomevahendeid, raamatukogusid ning muid varamuid ja otsimootoreid, süsteeme pikaajaliseks säilitamiseks ja uuenduslike tehnoloogilisi lahendusi OERide automaatseks töötlemiseks ja tõlkimiseks teistesse keeltesse (kui see on kohane või vajalik), nt tehisisintellektil põhinevad meetodid ja töövahendid;

(e) tegema kättesaadavaks kergesti ligipääsetavad materjalid, mis pakuvad teavet ja abi kõigile OERide sidusrühmadele OERidega seotud teemadel, sh haridusmaterjalide autoriõigus ja avatud litsentsimine;

(f) edendama digitaalset kirjaoskust, et omandada oskused tarkvara, lähtekoodide ja avatud litsentside tehniliseks kasutuseks, eesmärgiga soodustada OERide arendamist ja kasutamist.

(ii) Töötada välja toetav poliitika

12. Liikmesriigid peaksid oma iseärasuste, juhtimisstruktuuride ja põhiseaduslike sätete põhjal kujundama ning soodustama poliitikakeskkonda, sh institutsionaalsel ja riiklikul tasandil, mis toetab OERide tõhusaid tavasid. Liikmesriike kutsutakse läbipaistva osalusprotsessi vahendusel, mis hõlmab dialoogi sidusrühmadega, üles tegutsema alljärgnevalt:

(a) töötama välja ja rakendama poliitikat ja/või regulatiivseid raamistikke, mis edendavad riikliku rahastuse toel valminud õppematerjale, mis on avatud litsentsiga või suunatud vajaduse korral üldsusele, ning eraldama rahalisi ja inimressursse selle poliitika rakendamiseks ja hindamiseks;

(b) innustama ja toetama institutsioone töötama välja või uuendama õigus- või poliitikaraamistikke, et ergutada kvaliteetsete OERide loomist, taaskasutamist ja -mugandamist, kohandamist ja edasijagamist ning neile ligipääsemist haridustöötajate ja õppijate seas viisil, mis on kooskõlas riiklike autoriõigust käsitlevate õigusaktide ja rahvusvaheliste kohustustega; ning töötama välja OERide kvaliteeditagamise mehhanismi ning lõimima selle õppe- ja õpimaterjalide olemasolevatesse kvaliteeditagamise strateegiatesse;

(c) töötama välja mehhanisme praktikakogukondade loomiseks, õpetajate erialase arengu edendamiseks OERide abil, OERide asjatundjate võrgustike loomiseks ning OERide loomise tunnustamiseks erialase või akadeemilise tulemusena;

(d) töötama välja mehhanisme, mis toetavad ja soodustavad kõigi sidusrühmade seas algfaaside ja ligipääsetavate OERide avaldamist, kasutades selleks avalikes varamutes standardseid avatud failivorminguid;

(e) lõimima OERide poliitikat riiklikesse poliitikaraamistikesse ja strateegiatesse ning kooskõlastama seda teiste avatud poliitikavaldkondade ja juhtpõhimõtetega, nt nendega, mis on seotud avatud juurdepääsu, avatud andmete, avatud lähtekoodiga tarkvara ja avatud teadusega;

(f) tagama OERide kaasamise hariduse ümberkujundamisse, õppekavade ja kõigi õppevormide kohandamisse, rikastamisse või uuendamisse, et kasutada ära OERide potentsiaali ja võimalusi, ning ergutama erinevate õppemeetodite ja hindamisvormide kaasamist, et edendada OERide aktiivset kasutamist, loomist ja jagamist; ning hindama OERide mõju kaasavale ja õiglasele kvaliteetsele haridusele;

(g) toetama ja edendama OERidega seotud teadustööd OERide väljatöötamisele, jagamisele ja hindamisele keskendunud asjakohaste uurimisprogrammide abil, sh digitehnoloogia (nt tehisisintellekt) toel;

(h) töötama välja ja rakendama põhimõtteid, mis järgivad OERide, OERide taristu ja seonduvate teenuste loomisel ja kasutamisel rangeimaid privaatsus- ja andmekaitsestandardeid.

(iii) Edendada tõhusat, kaasavat ja võrdset juurdepääsu kvaliteetsetele OERidele

13. Liikmesriike innustatakse toetama kaasavate ja võrdse juurdepääsuga kvaliteetsete OERide loomist, taaskasutamist ja -mugandamist, kohandamist ja edasijagamist ning neile ligipääsemist. See hõlmab õppijaid formaalsetes ja mitteformaalsetes haridusoludes, olenemata muu hulgas nende vanusest, soost, füüsilistest võimetest ja sotsiaal-majanduslikust taustast, aga ka haavatavas olukorras olevaid inimesi, põlisrahvaid, neid, kes elavad eraldatud maapiirkondades (sh rändava eluviisiga inimesed), inimesi, kes elavad konfliktidest ja loodusõnnetustest mõjutatud piirkondades, etnilisi vähemusi, rändajaid, pagulasi ja ümberasustatud isikuid. Igal juhul peab olema tagatud sooline võrdsus ning peaks pöörama erilist tähelepanu nende õppijate võrdsele juurdepääsule ja kaasamisele, kes on iseäranis ebasoodsas olukorras erinevate diskrimineerimisvormide ja nende kattumise tõttu. Liikmesriike kutsutakse üles tegutsema alljärgnevalt:

(a) tagama juurdepääsu OERidele, mis sobivad kõige paremini nii nende sihtrühmaks olevate õppijate vajaduste ja materiaalsete olude kui ka nende kursuste või teemade hariduslike eesmärkidega, mille jaoks neid pakutakse. See hõlmab ka abivahendeid väljaspool võrgukeskkonda (sh trükitud kujul), et vajaduse korral oleks tagatud juurdepääs materjalidele;

(b) toetama OERide sidusrühmi sootundlike ning kultuuriliselt ja keeleliselt asjakohaste OERide koostamisel ning

kohalikus keeles OERide loomisel, iseäranis kui need on põliskeeltes, mida räägitakse vähem, mille jaoks on eraldatud vähem vahendeid ja mis on ohustatud;

(c) tagama, et OERide loomise, taaskasutamise, kohandamise ja edasijagamise ning neile ligipääsu tagamise strateegiad ja programmid kajastavad soolise võrdõiguslikkuse, mittediskrimineerimise, ligipääsetavuse ja kaasatuse põhimõtteid;

(d) tagama avaliku sektori investeeringud ning soodustama erainvesteeringuid IKT taristusse ja lairibaühendusse, aga ka muud mehhanismid, et võimaldada paremat juurdepääsu OERidele ning seda iseäranis väikse sissetulekuga maa- ja linnakogukondades;

(e) soodustama arendus- ja uurimistegevust OERide valdkonnas;

(f) arendama ja kohandama OERide kvaliteedi tagamiseks vajadust mööda olemasolevaid tõendusühenduste standardeid, nõudeid ja seonduvaid kriteeriume, mis rõhutavad (nii avatud litsentsiga kui ka ilma) õppematerjalide ülevaatamist, juhindudes regulaarsetest kvaliteeditagamise mehhanismidest.

(iv) Edendada OERide kestlikkusmudelite loomist

14. Liikmesriikidel soovitatakse oma iseärasuste, juhtimisstruktuuride ja põhiseaduslike sätete põhjal toetada ja soodustada põhjalike, kaasavate ja lõimitud OERide kestlikkusmudelite väljatöötamist. Liikmesriike kutsutakse üles tegutsema alljärgnevalt:

(a) vaatama üle praegused sätted, hankepõhimõtted ja eeskirjad eesmärgiga laiendada ja lihtsustada kvaliteetsete kaupade ja teenuste hankeprotsessi, et edendada vajaduse kohaselt OERide loomist, valdamist, tõlkimist, kohandamist, haldamist, jagamist, arhiivimist ja säilitamist, aga ka suurendada OERide kõigi sihtrühmade võimalusi neis tegevustes osaleda;

(b) toetama kestlikkusmudeleid mitte ainult harjumuspärastest rahastusallikatest, vaid ka ebatraditsioonilistest vastastikkusel põhinevatest ressursside kaasamise võimalustest partnerluse ja võrgustike toel ning tulu genereerimist näiteks annetuste, liikmemaksude, vabatahtlike maksete ja ühisrahastuse abil, mis võivad OERide pakkumisel tagada tulu ja kestlikkuse ning samas hoolitseda selle eest, et põhilistele õppe- ja õpimaterjalidele juurdepääsuga seotud kulutusi ei panda üksikute haridustöötajate või õpilaste õlgadele;

(c) edendada muid lisaväärtusega mudeleid, mis põhinevad OERide kasutamisel institutsioonide ja riikide vahel ning kus keskendutakse osalusele, ühisloomele, väärtuse koostamisele, kogukondade partnerlusele ja innovatsiooni ergutamisele, ning suurendama teadlikkust sellistest mudelitest ja liitma inimesi ühte ühise eesmärgi nimel;

(d) rakendada regulatiivseid raamistikke, mis aitavad arendada OERisid ja seonduvaid teenuseid ning on kooskõlas nii riiklike ja rahvusvaheliste standardite kui ka OERide sidusrühmade huvide ja väärtustega;

(e) soodustama avatud litsentside keeleliselt täpset tõlkimist, nagu see on määratletud selles soovitusel, et tagada nende nõuetekohane rakendamine;

(f) pakkuma mehhanisme OERide rakendamiseks ja kohaldamiseks, innustama sidusrühmi andma tagasisidet ja ergutama OERide pidevat täiustamist;

(g) optimeerima olemasolevat haridus- ja teaduseelarvet ja -vahendeid tõhusalt, et hankida, arendada ja pidevalt täiendada OERide mudeleid institutsioonidevahelise, riikliku, piirkondliku ja rahvusvahelise koostöö toel.

(v) Edendada ja soodustada rahvusvahelist koostööd

15. OERide arendamise ja kasutamise soodustamiseks peaksid liikmesriigid edendada ja tugevdama rahvusvahelist koostööd kõigi asjakohaste sidusrühmade vahel, ükskõik kas kahe- või mitmepoolselt. Liikmesriike kutsutakse üles tegutsema alljärgnevalt:

(a) edendada ja ergutama piiriüleseid partnerlusi ja liituseid OERi projektides ja programmides, kasutades ära olemasolevaid riikidevahelisi, piirkondlikke ja üleilmseid koostöömehhanisme ja -organisatsioone. See peaks hõlmama ühiseid pingutusi nii OERide koostööpõhiseks arendamiseks ja kasutamiseks kui ka suutlikkuse suurendamiseks, varamuid, praktikakogukondi, ühist uurimistööd OERide valdkonnas ja solidaarsust kõigi riikide vahel, olenemata nende tasemest OERide arendamisel;

(b) looma piirkondlikke ja rahvusvahelisi rahastamismehhanisme OERide edendamiseks ja tugevdamiseks ning tegema kindlaks mehhanismid, sh partnerlused, mis aitavad toetada rahvusvahelisi, piirkondlikke ja riiklikke pingutusi;

(c) toetama tõhusate OERisid jagavate partnerlusvõrgustike loomist ja haldamist piirkondlikul ja üleilmsel tasandil, lähtudes sellistest valdkondadest nagu teema, keel, institutsioonid, piirkonnad ja haridustase;

(d) lisama vajaduse korral hariduskoostööd käsitlevatesse rahvusvahelistesse lepingutesse konkreetseid sätteid OERide kohta;

(e) uurima võimalusi autoriõiguse erandite ja piirangute rahvusvahelise raamistiku väljatöötamiseks haridus- ja teaduseesmärgil, et soodustada OERide valdkonnas piiriülest vahetust ja koostööd;

(f) toetama kultuuridevahelise suhtlemise oskuse panust ja mitmekultuuriliste rühmade juhtimist ning praktikakogukondade ja kogukonna kohanemise strateegiate kujundamist OERide kohalikul rakendamisel, et edendada üldkehtivaid väärtusi.

IV. JÄRELEVALVE

16. Liikmesriigid peaksid oma eripärastest oludest, juhtimisstruktuuridest ja põhiseaduslikest õigusnormidest lähtudes tegema OERidega seotud poliitika ja mehhanismide üle järelevalvet, kasutades vajaduse kohaselt mitmesuguseid kvantitatiivseid ja kvalitatiivseid meetodeid. Liikmesriike kutsutakse üles tegutsema alljärgnevalt:

(a) rakendada sobivaid uurimismehhanisme, et võrrelda OERide poliitika ja stiimulite tõhusust ja tulemuslikkust kindlaksmääratud eesmärkidega;

(b) koguma ja levitama edusamme, head tava, uuendusi ja uurimisaruandeid OERide valdkonnas ja nende järelusi UNESCO ja rahvusvaheliste avatud hariduse kogukondade toel;

(c) töötama välja strateegiaid OERide haridusliku tulemuslikkuse ja pikaajalise majandusliku tõhususe mõõtmiseks, kusjuures selles peaksid osalema kõik asjakohased sidusrühmad. Need strateegiad peaksid eelkõige aitama parandada õppeprotsessi ning tugevdada kokkupuutepunkte, mis seovad omavahel järelusi, otsuste tegemist, läbipaistvust ja vastutust kaasava ja õiglase kvaliteetse hariduse ja teadustegevuse eest.

Vastu võetud

2019